

Lp Kalle Laanet
Justiitsministeerium

Teie: 15.01.2024 nr JUM/24-0040/-1K

Meie: 06.03.2024 nr 1-7/6-5

Ettepaneku täpsustamine

Austatud justiitsminister

Edastasime 23. veebruaril 2024. a halduskohtumenetluse seadustiku ja teiste seaduste muutmise seaduse (kohtumenetluse avalikkus) eelnõu kooskõlastamise kirjas nr 1-7/6-4 ettepaneku kriminaalmenetluse seadustiku (edaspidi *KrMS*) muutmiseks. Põhjendasime seda sellega, et nii halduskohtumenetluse seadustiku (edaspidi *HKSM*) § 79 lõike 1 punkt 1 kui ka tsiviilkohtumenetluse seadustik (edaspidi *TsMK*) § 38 lõike 1 punkt 1 võimaldavad taotleda kohtuistungi kinniseks tunnistamist, kui käsitletav asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teave puudutab riigi julgeolekut või avalikku korda. Mõlemas seadustikus on kasutatud sarnast sõnastust järgmiselt: „riigi julgeoleku või avaliku korra tagamiseks, eelkõige riigisaladuse või salastatud välisteabe hoidmiseks või asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabe kaitseks;“.

KrMS-s selline selge alus puudub. KrMS-i § 12 lõige 1 annab neli alust, millele tuginedes võib kohus kohtuistungi osaliselt või täielikult kinniseks kuulutada. Nendeks on:

- 1) riigi- või ärisaladuse või salastatud välisteabe kaitseks;
- 2) kõlbluse või perekonna- või eraelu kaitseks;
- 3) alaealise või kannatanu huvides;
- 4) õigusemõistmise huvides, sealhulgas juhul, kui kohtuistungi avalikkus võib ohustada kohtu või kohtumenetluse poole või tunnistaja julgeolekut.

Seega puudub võimalus asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teavet käsitleva kohtuistungi kinniseks kuulutamiseks. Riigisaladuse ja salastatud välisteabe seadus (edaspidi *RSVS*) § 11 lõike 3 muudatus jõustus 1. mail 2023. a ning selle kohaselt võib RSVS §-s 6, § 7 punktides 1–4, 6, 7 ja 10–12, § 8 punktides 1 ja 4–12, § 9 punktides 1–6, 9 ja 10 ning §-s 10 nimetatud teabe, mille avalikuks tulek ei kahjusta Eesti Vabariigi julgeolekut, tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, kui sellele teabele juurdepääsu piiramine on ette nähtud eraõigusliku isiku, välisriigi või rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud lepingus või kui selle teabe avalikuks tulek kahjustaks riigi välissuhtlemist või töötleva üksuse seadusest tulenevate ülesannete täitmist.

Leiame, et RSVS § 11 lõike 3 alusel asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teave võib vajada täiendavat kaitset kohtuistungil. Seetõttu täpsustame varasemat ettepanekut ning teeme ettepaneku kaaluda KrMS-i § 12 lõige 1 punkt 1 täiendamist järgmiselt:

„1) riigi- või ärisaladuse, salastatud välisteabe või riigisaladuse ja salastatud välisteabe seaduse § 11 lõike 3 alusel asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabe kaitseks;“.

Põhjendame KrMS-s selle aluse loomise vajadust jätkuvalt sellega, et ka asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teave võib olla väga tundliku sisuga, mille avalikuks tulek võib mh kahjustada riigi välissuhtlemist või teabevaldaja seadusest tulenevate ülesannete täitmist. Ettepanekus toodud sõnastuse kohaselt peab kohtule esitatavas taotluses olema esitatud selge viide RSVS alusel asutusesiseseks kasutamiseks tunnistatud teabele.

Jääme seisukohale, et seadus peab jätma võimaluse viia kohtuprotsesse läbi nii, et meie julgeoleku seisukohast tundlik info oleks kaitstud ja me ei võtaks seeläbi asjatuid riske ega jagaks infot näiteks julgeoleku tagamisega tegelevate asutuste töömeetodite kohta. Samas on sõnastuse muutmine vajalik, et seadustik ei võimaldaks salastamist liigtarvitada ning säiliks meie õigusemõistmise läbipaistvus.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Lauri Läänemets
siseminister

Kertu Nurmsalu 6125084
kertu.nurmsalu@siseministeerium.ee